

خداى عز و جل خشن است و در دین خویش اهل تساهل نیست.

• جریان مدارا و محبت نسبت به دوستان و خشونت نسبت به دشمنان در انقلاب اسلامی چگونه قابل ارزیابی است؟

ابتدا عرض کنم، با توجه به سؤال قبلی مشخص شد که مدارا و محبت نسبت به دوستان و خشونت نسبت به دشمنان لازمه دین‌داری است و باید نمود آن در بخش بینش و اندیشه و در بخش کنش و رفتار و عمل خود زانشان دهد؛ از این‌رو شرکت در راهبیمایی‌های مختلف در حمایت از ملت‌های مظلوم، مصداقی از تولی و تبری است. رهبر معظم انقلاب در بخش محبت و خشونت دو تذکر جدی را یاد آور شدند؛ یکی اصطلاح «اسلام رحمانی» دوم: نم‌ش در مقابل دشمن. بخش اول «اسلام رحمانی» اصطلاحی است که عده‌ای متأسفانه با شنناختن اسلام جامع و برای رهایی از تهمت خشونت به اسلام آن را جعل کرده‌اند. بر همین اساس آیات جهاد و غیرتمندی پسندیده مسلمانان را زیر سؤال می‌بزند و همنوا با دشمنی شده‌اند که می‌خواهد اسلام بی‌خطر، اسلامی به‌دور از جهاد و جنگ معرفی کند. باید توجه داشت، اصطلاح «اسلام رحمانی» تعبیر کاملاً غلطی است. اسلام دین جامع و کاملی است و همان‌طور که بخشی از اسلام دربردارنده آیات رحمت و کرامت است، بخشی دیگر نیز به تبری از کفار، جهاد و شهادت پرداخته است. مقام معظم رهبری در این‌باره می‌فرماید: «گاهی یک شعرایی داده می‌شود؛ شعرهای به‌ظاهر اسلامی که باطناً اسلامی نیست؛ از جمله چیزهایی که اخیراً خیلی رایج شده و انسان می‌شنود در نوشته‌ها و در گفته‌ها، «اسلام رحمانی»[است]، خب، کلمه فشنگی است، هم اسلامش فشنگ است، هم رحمانی‌اش فشنگ است؛ اما یعنی چه؟ تعریف اسلام رحمانی چیست؟ خب، خدای متعال، هم رحمان و رحیم است، هم «اشدالمعاقبین» است؛ هم دارای بهشت است، هم دارای جهنم است. خدای متعال، مؤمنین و غیرمؤمنین را یک‌جور به حساب نیاورده؛ «أَقَمْنِ کَانَ مُؤْمِنًا کَمَنْ کَانَ فَاقِیْقًا لَا یَسْتَوُونَ». اسلام رحمانی که گفته می‌شود، قضاوتش در مورد مؤمن، در مورد غیرمؤمن، در مورد کافر، در مورد دشمن، در مورد کافر غیردشمن چیست؟ همین‌طور پرتاب‌کردن یک کلمه بدون عمق‌یابی، کاری است غلط و احیاناً گمراه‌کننده. بعضی‌ها که در حرف‌ها و نوشتجات و اظهارات این تعبیر «اسلام رحمانی» را به کار می‌برند، انسان مشاهده می‌کند و خوب احساس می‌کند که این اسلام رحمانی، یک کلیدواژه‌ای است برای معارف نشأت‌گرفته از لیبرالیسم». نکته دیگر در سخنان رهبری یادآوری پرهیز از نرمش با دشمن است. با توجه به درس‌آموزی از عاشورا، انسان مؤمن باید با دوستان محبت و با دشمنان شدت و سختی داشته باشد؛ اما متأسفانه برخی از خودی‌ها به این قاعده، وارونه عمل می‌کنند؛ ترشویی با دوستان و لبخند با دشمنان. رهبر معظم انقلاب در این باره می‌فرماید: «دشمن وقتی سلسله دوستی بچینباند، در لباس دوست کاری می‌کند که هیچ دشمنی نمی‌تواند. به طرف مقابل اعتماد نکنید، به لبخند او فریب نخورید، به وعده نقد که می‌دهد – وعده نقد، نه عمل نقد– اعتماد نکنید؛ [چون] وقتی خرس از پل گذشت، برمی‌گردد و به ریش شما می‌خندد». بنابراین سیره امام و رهبری اعتماد نکردن به دشمن و شناختن فریب‌های دشمن است.

خشونت در اسلام، امری ثانوی و عرضی است، نه اولی و ذاتی؛ اما این واقعیت به‌معنای نفی ضرورت هرگونه برخورد قاطع و اعمال خشونت و شدت در موضع خود نیست؛ به‌همین دلیل، کسانی که هرگونه غلظت و خشونت را در اسلام نفی می‌کنند، نظرشان، فاقد پشتوانه قرآنی است. فضیل‌بن یسار از یاران نزدیک حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می‌گوید: از امام علیه السلام درباره حب و بغض پرسیدم که آیا از نشانه‌های ایمان است؟ حضرت فرمودند: مگر ایمان چیزی غیر از حب و بغض است؟ سپس این آیه را تلاوت فرمود: «خدا ایمان را محبوب شما کرد و آن را در دل شما بیاراست و کفر و نافرمانی و عصیان را ناپسند شما گردانید که آنان هدایت‌یافتگان می‌باشند». تمام رفتارهای انسان اعم از بینش، گرایش، کنش و واکنش‌های عاطفی به مسأله حب و بغض برمی‌گردد؛ بر اساس این تحلیل، انسان مؤمن باید هر دو کفه ایمان را داشته باشد؛ یعنی در ارتباط با دوستان و مسلمانان برادری و محبت را داشته باشد و در ارتباط با کفار، بغض و عداوت را دارا باشد. در بخش اول باید با برادران مؤمن ارتباط صمیمی داشت و ثمرات ارتباط صمیمی با مؤمنین محکم‌شدن پیوندهاست.

وقتی علی‌بن مهزیار پس از سختی‌های بسیار خدمت امام زمان علیه السلام می‌رسند، حضرت به ایشان می‌فرماید: ما زودتر از این‌ها منتظر شما بودیم. چرا این قدر تأخیر داشتید. پسر مهزیار می‌گوید: آقا خیلی وقت هست که آماده بودیم؛ ولی راه نبود. آقا سرشان را پایین می‌اندازند و می‌فرمایند: راه نبود! یا اینکه شما در ارتباطات‌تان با مؤمنین کوتاهی داشتید، در رسیدگی به فقرای مؤمنین کوتاهی داشتید». در کلام برادر علامه طباطبائی رحمته الله آمده بود که همه صالحان، آئینه‌داران امام عصرند که او را نشان می‌دهند؛ لذا وقتی انسان با صالحان ارتباط برقرار می‌کند؛ درواقع با امام زمان علیه السلام ارتباط می‌گیرد. در بخش بغض نسبت به دشمنان حربی نیز، باید جدی بود؛ البته مراد از دشمن، دشمنانی که با ما سر جنگ دارند و برای براندازی نظام بودجه و مقرری تعیین می‌کنند؛ با این‌گونه دشمنی به فرمایش قرآن باید ستیز کرد. قرآن کریم در این باره می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّار وَلِجِدَلْوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ»؛ ای پیامبر! با کافران و منافقین جهاد کن و بر آن‌ها سخت بگیر و در مورد آن‌ها خشونت به کار ببر.» و طبق فرمایش قرآن یکی از ویژگی‌های انسان مؤمن «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ» است؛ یعنی «أَشِدَّاءُ» شدت و سختی با دشمن و «رُحَمَاءُ» محبت و مهربانی باخودی‌ها؛ همچنان‌که درزیارت عاشورا به این دو بخش اشاره شده است: «یا ابا عبدالله انی سلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم الی یوم القیمة»؛ یا ابا عبدالله، من با هر کس که با شما صلح و دوستی کرد، مسالمت می‌کنم و با هر کس که با شما به جنگجویی و پیکار پرداخت، پیکار می‌نمایم تا روز قیامت و این دستورالعمل توصیه به تولی و تبری در دو بخش بینش و کنش است. همچنان‌که علی علیه السلام هر دو صفت را دارا بودند. در روایت است که عده‌ای از علی علیه السلام نسبت به سخت‌گیری‌هایش به بیت‌المال نزد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شکوه کردند. ایشان فرمودند: «ارفعوا السننکم عن علی‌بن ابی‌طالب؛ فانه خشن فی ذات‌الله عزوجل، غیر مدامهن فی دینه»؛ زبان‌های‌تان را از ملامت‌کردن علی‌بن ابی‌طالب علیه السلام نگاهدارید. او در اجرای حکم

درس عاشورا

محبت با دوستان و سرسختی با دشمنان

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام قاسم بابایی، مدیر گروه بینش و اندیشه مرکز پژوهش‌های جوان وابسته به پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

جميع صفات است و بعد از آن، اسم رحمن در بردارنده همه صفات است. وی مدعی است که جامعیت رحمن به‌گونه‌ای است که حتی شامل اسم منتقم هم است؛ بنابراین همه احکام الهی از جمله مجازات از اسم رحمن خداوند نشأت می‌گیرد. بر همین اساس، محبت اصل و غضب و خشونت امرعاضی اما لازمه خلقت است. خداوند متعال این دو صفت را در همه عالم قرار داده است و از انسان خاکی تا ملائکه را شامل می‌شود. به گفته ملاصدرا رحمته الله، سریان عشق و رحمت در تمام عالم جریان دارد؛ بنابراین حب و بغض به‌مثابه دو قطب محوری همه هستی را اعم از تکوین و تشریع دربرگرفته است و می‌توان به بروز و پیدایی این دو در تمام هستی: گیاهان، حیوانات، انسان‌ها و حتی در موجوات مجرد اشاره کرد؛ مثلاً وقتی گیاهی از دل خاک بیرون

• آیا در دین اسلام رحمت و غضب هر دو با هم دیده‌شده‌است؟

وقتی اساس جهان خلقت بر اساس رحمت الهی و غضب امری فرعی است. این قاعده در دین اسلام نیز جاری است. اصل مقدم در اسلام، هم در خلقت (تکوینیات) و هم در قوانین (تشریعیات) براساس رحمت است و

گفت‌وگو

• چرا نهضت امام حسین علیه السلام اهمیت خاصی در مذهب شیعه دارد؟

جریان عاشورا و نهضت عظیم امام حسین علیه السلام خونی بود که در کالبد اسلام دمیده شد و حیاتی دوباره به جهان اسلام داد. بر همین اساس در تعابیر بزرگان آمده است که دین اسلام «محمدی‌الحدوث و حسینی‌البقاء» است؛ یعنی پیدایش دین در ابتدا به‌وسیله پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رقم خورد؛ اما ادامه حیات دین اسلام و افتادن در مسیر اصلی، توسط قیام امام حسین علیه السلام پدید آمد. باید توجه داشت، تفاوت حکومت‌داری یزید و معاویه در این بود که معاویه حفظ ظاهر می‌کرد؛ اما یزید با وقاحت تمام در ظاهر و علنی به مقدمات اسلامی دهن‌کجی می‌کرد. ابن‌جوزی در این‌باره گفته است: «چگونه قضاوت می‌کنید، درباره مردی که سه سال حکومت کرد، در سال اول امام حسین علیه السلام را به شهادت رساند، در سال دوم مردم مدینه را دچار وحشت ساخت و مدینه را برای لشکریان خود مباح گرداند و در سال سوم، خانه خدا را با منجنیق سنگباران کرد و ویران ساخت.» او صراحتاً موضوع رسالت و نزول وحی بر حضرت محمد صلی الله علیه و آله را انکار می‌کرد و هم‌چون جد خود ابوسفیان همه آنها را پنداری بیش نمی‌دانست. بعد از جریان عاشورا، ضمن اشعاری گفت: «لعبت هاشم بالملک فلا خبر جاء ولا وحی نزل، لست من خندف إن لم انتقم، من بنی‌أحمد ماکان فعل محمد؛ و بنی‌هاشم با ملک و حکومت بازی کرده است. نه خبری از عالم غیب آمده و نه وحی‌ای نازل شده است. من از خندق نیستم؛ اگر کینه‌ام را از آنچه که انجام داده بود، از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله نگیرم.»؛ بنابراین اهمیت قیام امام حسین علیه السلام در احیای دوباره ارزش‌ها و بازگرداندن اسلام اصیل است.

• با توجه به قیام امام حسین علیه السلام چه آموزه‌هایی می‌توانیم از این مکتب بیاموزیم؟

از قیام امام حسین علیه السلام آموزه‌های فراوانی می‌توان یاد گرفت؛ همانند: بصیرت، ولایت‌مداری، الگوسازی؛ عبرت‌گرفتن؛ حفظ اسلام، محبت به دوستان و بغض نسبت به دشمنان. در بخش عبرت به فرمایش آیت‌الله جوادی آملی، قیام امام حسین علیه السلام عبرت و عبره را با هم دارد. سالار شهیدان علیه السلام فرمود: من برای دو چیز شهید شدم: هم برای عبرت؛ هم برای عبره؛ عبرت یعنی عبور. آن عزاداری که تماشا می‌کند، او اهل عبرت نیست. او فقط می‌نالد اهل اشک است، دوروز که عاشورا سپری شد، برای او اثری ندارد. عبرت‌گرفتن به آن عزاداری می‌گویند که حرکت کند، عپرت باشد، از جهل به علم عبور کند، از جهالت به هدایت گذر کند، از بیراهه‌رفتن به استقامت پیش رود. این را عبرت می‌گویند. عبره؛ یعنی آن‌قدر اشک فراوان جاری شود که از چشم به‌صورت بریزد. این بیان نورانی حضرت است که فرمود: «أَنَا قَبِيلُ الْعَبْرَةِ»؛ یعنی من آن‌قدر اشک را دوست دارم که کلّ صفحه صورت را پُر کند. این سنت حسنه، آثار فراوانی دارد؛ از جمله اینکه محبت اهل‌بیت علیهم السلام در قلب شیعیان حضور پیدا می‌کند؛ آنگاه دوست امامان معصوم علیهم السلام هرگز فکر و راه و روش آنان را رها نمی‌کند؛ زیرا رهبری جوارح (اعضاء) به دست دل است.

• یکی از ثمرات قیام را محبت و رحمت به دوستان و بغض و غضب نسبت به دشمنان عنوان کردید. در بخش هستی‌شناسی اصالت با رحمت است یا غضب؟

در جهان هستی و در عالم تکوین و تشریع، اصالت با رحمت است و غضب به‌عنوان یک حرکت عارضی است. به‌فرمایش شهید مطهری رحمته الله، اساس بر وجود است و فنا عارضی است، اساس بر سلامت است و مریضی عارضی است و اساس بر رحمت است و غضب عرضی است؛ همچنان‌که چنینش عالم در عرفان اسلامی بر اساس اسما و صفات الهی است؛ بر همین اساس، جهان هستی و همه موجودات در زیرمجموعه اسمای الهی قرار می‌گیرند. به‌گفته محی‌الدین در«فص‌شبیثه» در میان اسمای الهی، در مرحله اول اسم «الله»، جامع

مدیر جامعه‌الزهرای علیه السلام در نشست بانوان فناور

بانوان فناور، فرماندهان جبهه جهاد تبیین هستند

مدیرکل فناوری اطلاعات این مرکز، با اشاره به ظرفیت بالای نیروهای بومی، بر استفاده از توان داخلی در مسیر توسعه فناوری تأکید کرد.

خانم نجمه نجم، مشاور طرح و برنامه مدیر جامعه‌الزهرای علیه السلام نیز ابراز امیدواری کرد: با استمرار این حرکت فناورانه، شاهد جهش‌های علمی و تحول‌آفرینی در عرصه‌های نوین باشیم و در ادامه، بر راه‌اندازی تشکل بانوان فناور تأکید کرد.

خانم فهیمه نیک‌زاد، مدیرکل مرکز رشد و آموزش‌های آزاد جامعه‌الزهرای علیه السلام نیز با ارائه چشم‌اندازی از فعالیت بانوان فناور، تصریح کرد: بانوان فناور، افق روشنی را برای آینده ترسیم کردند.

این انجمن باید به‌صورت زنده رشد کند و به بلوغ برسد. در این نشست، پیشنهادهایی همچون تقویت مرکز رشد، راه‌اندازی هسته‌های فناورانه، بررسی زمینه و ظرفیت انعقاد قرارداد و توسعه انجمن بانوان فناور با هدف هویت‌بخشی و ساماندهی بیشتر مطرح شد.

مدیر جامعه‌الزهرای علیه السلام با اشاره به جایگاه جمهوری اسلامی در معادلات جهانی، خاطرنشان کرد: امروز ما به یک ابرقدرت تبدیل شده‌ایم و آمریکا که خود را ابرقدرت می‌داند، از همین هسته‌های ایمانی و علمی شکست خواهد خورد. تحقق تمدن‌سازی اسلامی هزینه دارد؛ اما با همین ایمان، تلاش و استقامت، این مسیر را طی می‌کنیم.

برقعی از تلاش بانوان فناور با کمترین امکانات قدردانی کرد و گفت: به همه شما افتخار می‌کنم و امیدوارم، با توکل بر خدا، توسل به اهل‌بیت علیهم السلام و اعتماد به توانمندی خود بتوانید در این عرصه بدرخشید.

خانم چهرقانی به نمایندگی از انجمن بانوان فناور، گزارشی از فعالیت‌های انجام‌شده توسط بانوان فناور را ارائه داد. در ادامه، هریک از بانوان فناور در حیطه فعالیت‌های خود توضیحاتی ارائه دادند. در ادامه حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمهدی سهیلی،

جامعه‌الزهرای علیه السلام پیشتاز و پیشرو در هوشمندسازی و فناوری باشد و امروز خوشحالم که یکی از آرمان‌های من در حال تحقق است.

مدیر جامعه‌الزهرای علیه السلام با اشاره به اهمیت «جهاد تبیین» تصریح کرد: بانوان در برخی عرصه‌ها مانند جهاد وظیفه‌ای ندارند؛ اما استعدادها و توانمندی‌هایی دارند که گاه ارزش آن از آن عرصه‌ها مانند جهاد بیشتر است.

برقعی تأکید کرد: جهاد تبیین به‌معنای شناخت، یادگیری، تبلیغ و ابلاغ معارف اسلامی با ابزارهای نوین است و شما، بانوان طلبة فناور، فرماندهان این جبهه هستید.

وی خاطرنشان کرد: شما به معارف اسلامی مسلح هستید، به شیوه‌های نوین تبلیغ آشناییید و می‌توانید به مبلغان دینی کمک کنید تا در میدان تبلیغ، مجهز و کارآمد ظاهر شوند.

هرگام شما در این مسیر، قدمی در مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی است.

مدیر جامعه‌الزهرای علیه السلام گفت: بانوان طلبه، فرماندهان جبهه جهاد تبیین هستند و نقش بی‌بدیلی در هوشمندسازی و تحقق تمدن نوین اسلامی دارند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، نشست جمعی از بانوان فناور جامعه‌الزهرای علیه السلام با خانم سیده‌زهره برقعی، مدیر این مجموعه حوزوی برگزار شد.

سیده‌زهره برقعی در این نشست، با ابراز خرسندی از فعالیت‌های بانوان فناور گفت: همیشه آرزو داشتم که